

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

про результати відвідування
Чернігівської міської медичної частини філії Державної установи
«Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої
служби України» у Чернігівській області

25.04.2024

м. Київ, 2024

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 25.04.2024 групою національного превентивного механізму (далі – НПМ) здійснено відвідування Чернігівської міської медичної частини філії Державної установи «Центру охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» у Чернігівській області (далі – медична частина).

Відвідування здійснювали наступні члени групи НПМ:

Морозов Руслан Олегович, начальник відділу реалізації національного превентивного механізму у сфері охорони здоров'я Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Петросов Владислав Георгійович, головний спеціаліст відділу реалізації національного превентивного механізму у сфері охорони здоров'я Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Бардаш Олена Анатоліївна, головний спеціаліст відділу реалізації національного превентивного механізму у сфері охорони здоров'я Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Жмака Ірина Миколаївна, головний спеціаліст відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Черкез Вероніка Олександрівна, представник громадської організації.

Загальна інформація.

Медична частина знаходиться за адресою вул. Ремісничка, 2, м. Чернігів, на території Державної установи «Чернігівський слідчий ізолятор» (далі – установа).

Керівництво: Курило Сергій Анатолійович – завідувач медичної частини.

Штатна чисельність персоналу установи складається із 19,5 посад, в тому числі: завідувач медичної частини-лікар – 1 шт. одн., лікар-акушер-гінеколог – 0,25 шт. одн., лікар-психіатр – 0,5 шт.одн., лікар-рентгенолог – 1 шт. одн., лікар-стоматолог – 0,5 шт. одн., лікар загальної практики-сімейний лікар – 1 шт. одн., лікар-фтизіатр – 0,5 шт. одн., лікар-інфекціоніст – 0,5 шт. одн., лікар з ультразвукової діагностики – 0,5 шт. одн., лікар-хірург – 1,0 шт. одн., асистент фармацевта – 1,0 шт. одн., фельдшер – 6 шт. одн., сестра медична зі стоматології – 0,5 шт. одн., сестра медична – 2 шт. одн., дезінфектор – 0,5 шт. одн., молодша

медична сестра – 1 шт. одн., лаборант – 1 шт. одн., рентген лаборант – 0,5 шт. одн., лаборант кабінету лабораторних досліджень – 1,0 шт. одн.

Вакантними залишаються посади: лікар-офтальмолог – 0,25 шт. одн., сестра медична – 1,0 шт. одн., лікар-нарколог – 0,5 шт. одн., лікар загальної практики-сімейний лікар – 0,5 шт. одн.

На день відвідування на медичному обслуговуванні перебувало 346 осіб, з них жінок – 23, неповнолітніх – 1.

Під час відвідування група НППМ мала можливість безперешкодно оглянути приміщення медичної частини, ознайомлюватися з умовами організації надання медичної допомоги ув'язненим, вивчати необхідну документацію. Також проведено конфіденційні бесіди з особами, які утримуються в установі та потребують медичної допомоги.

Медична частина має такі приміщення: кабінет лікарів (ординаторська), кабінет лікаря стоматолога, кабінет лабораторних досліджень, кабінет для проведення ультразвукових досліджень; приміщення для зберігання лікарських засобів, санітарна кімната (туалет).

При необхідності проведення додаткових обстежень або лікування, ув'язнені мають можливість отримати медичну консультацію та допомогу у комунальних та інших форм власності закладах охорони здоров'я.

В медичній частині наявна автоматична система для молекулярної діагностики GeneXpert, завдяки якій проводяться дослідження на наявність ВІЛ інфікування, туберкульозу та коронавірусної інфекції. Одночасно в медичній частині проводяться тестування швидкими тестами на ВІЛ, дослідження вірусного гепатиту С шляхом забору крові на підтверджуючі обстеження (ІФА), вірусологічне обстеження (вірусне навантаження).

Засуджені та ув'язнені мають можливість отримувати дієтичне харчування на підставі медичного висновку, на день відвідування кількість зазначених пацієнтів складає 19 осіб.

На прогулянковому дворіку відведено місце для збору мокротиння з метою подальшого проведення дослідження на виявлення збудника туберкульозу.

Кабінети медичної частини забезпечено бактерицидними опромінювачами, ведуться журнали контролю часу роботи ламп.

Водночас в ході відвідування групою НППМ були виявлені недоліки в роботі медичної частини, які призводять до порушень прав ув'язнених.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ.

1. В медичній частині відсутні палати для надання медичної допомоги в умовах стаціонару та інфекційні ізолятори для людей, які хворіють на туберкульоз, або хворих з кишковими інфекціями, що порушує пункт 4 розділу 1 глави X Правил внутрішнього розпорядку слідчих ізоляторів Державної

кримінально-виконавчої служби України (далі – ПВР СІЗО), затверджених наказом Міністерства юстиції України від 14.06.2019 № 1769/5, не забезпечує вчасного та ефективного медичного обслуговування осіб, які його потребують.

2. Так, у порушення вимог пункту 1 глави II «Стандарту інфекційного контролю для закладів охорони здоров'я, що надають допомогу хворим на туберкульоз», затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 01.02.2019 № 287, та пункту 8 розділу 2 глави X ПВР СІЗО особи, які мають захворювання на туберкульоз перебувають в камерах, які не передбачені для ізолювання осіб з інфекційними захворюваннями, розміщені на третьому поверсі режимного корпусу поруч з камерами інших ув'язнених (*фото 1*), що порушує заходи інфекційного контролю та може призвести до поширення туберкульозної інфекції в установі.

Крім того, одна з камер на території установи, передбачених для перебування ув'язнених, використовується медичними працівниками у якості маніпуляційного кабінету.

3. В медичній частині не організовано проведення замісної підтримувальної терапії (далі – ЗПТ) осіб з психічними та поведінковими розладами внаслідок вживання опіоїдів, що порушує їх право на вибір методів лікування.

Відповідно до пункту 86 доповіді Європейського комітету з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню для уряду України СРТ/Inf (2024) 20 комітет вважає, що потрапляння до пенітенціарної установи є можливістю вирішити проблему, пов'язану із вживанням наркотичних засобів, і тому важливо, щоб відповідна допомога була запропонована всім зацікавленим особам; отже, в усіх установах має бути доступне відповідне медичне обслуговування.

4. Під час вивчення медичної документації групою НПМ встановлено неналежне її ведення, а саме:

в медичних картках амбулаторних хворих (форма № 025/о) відсутні підписані інформовані добровільні згоди на обстеження та лікування. Замість зазначеної форми пацієнти заповнюють «Згоду на обробку персональних даних», що порушує вимоги наказу Міністерства охорони здоров'я України від 14.02.2012 № 110 «Про затвердження форм первинної облікової документації та Інструкцій щодо їх заповнення, що використовуються у закладах охорони здоров'я незалежно від форми власності та підпорядкування» та не підтверджує ознайомлення пацієнта з інформацією про характер, мету, орієнтовну тривалість діагностично-лікувального процесу, про можливі несприятливі наслідки під час його проведення, необхідність дотримання визначеного лікарем режиму в процесі лікування, ймовірний перебіг захворювання та наслідки у разі відмови від лікування.

5. Лікарі медичної частини позбавлені можливості здійснювати запити на телемедичне консультування та отримувати консультацію для надання медичної допомоги ув'язненим через відсутність доступу до телемедичної мережі.

Наявний мобільний діагностичний комплекс IDIS 7500 не дозволяє зберігати та отримувати інформацію про проведені обстеження пацієнтів через технічну несправність, що унеможлиблює надання медичної допомоги із застосуванням телемедицини, відповідно до Порядку організації медичної допомоги на первинному, вторинному (спеціалізованому), третинному (високоспеціалізованому) рівнях із застосуванням телемедицини, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 19.10.2015 № 681.

6. Група НПМ досі виявляє проблему забезпечення медичних частин Державної установи «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» електродами для автоматичного зовнішнього дефібрилятора. Наявні електроди, у порушення вимог Правил зберігання та проведення контролю якості лікарських засобів у лікувально-профілактичних закладах, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 16.12.2003 № 584, заборонено використовувати через невідповідний термін придатності (*фото 2*). Використання такого медичного виробу не забезпечує ефективного надання домедичної допомоги ув'язненим при лікуванні гострої фібриляції передсердь та попередження клінічної смерті, відповідно до Порядку надання домедичної допомоги особам при невідкладних станах, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України 09.03.2022 № 441;

7. В медичній частині не усі ув'язнені отримують належну стоматологічну допомогу. Лікарем-стоматологом не виконується пломбування зубів, а серед видів стоматологічної допомоги переважно використовується видалення (екстракція) зубів та профілактичні огляди, що обмежує право пацієнтів на отримання належної медичної допомоги. Крім того, відсутність дентального рентген-апарату в медичній частині позбавляє лікаря-стоматолога можливості проводити поглиблене стоматологічне обстеження.

8. Лікар-гінеколог проводить медичні огляди жінок у приміщенні, призначеному для проведення флюорографічного обстеження (*фото 4*), що не в повній мірі може забезпечити привітність пацієнтів.

9. У порушення Правил зберігання та проведення контролю якості лікарських засобів у лікувально-профілактичних закладах, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 16.12.2003 № 584, медична частина не забезпечена необхідною кількістю стелажів, шаф, холодильників, піддонів, підтоварників з дотриманням необхідних умов освітлення, чим підтверджується зберігання медичних виробів (шприці, систем для переливання крові) на підлозі в коридорі медичної установи (*фото 3*). Приміщення для зберігання лікарських засобів та медичних виробів потребує проведення ремонтних робіт.

10. За результатами відвідування медичної частини виявлено низку порушень природоохоронного законодавства, яке регулює питання зберігання, перевезення та утилізації медичних відходів категорії «В».

Встановлено, що листом за підписом директора Державної установи «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України»

Васильєва С.Г. від 08.05.2023 № 1444-15/ЦА-23 зобов'язано усіх посадових осіб філії передавати без укладених договорів медичні відходи, які утворюються в закладах охорони здоров'я Державної установи «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України», приватній установі ТОВ «НЬЮ ЕКОСВІТ», що здійснює діяльність у сфері забезпечення утилізації медичних відходів.

У порушення вимог пункту 3 розділу 10 Державних санітарно-протиепідемічних правил і норм щодо поводження з медичними відходами (надалі - Правил), затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 08.06.2015 № 325, група НПМ не отримала для перевірки примірники актів про передачу відходів перевізнику або суб'єкту господарювання, який має відповідну ліцензію, в даному випадку ТОВ «НЬЮ ЕКОСВІТ», у зв'язку із їх відсутністю.

Також встановлено, що збирання та зберігання медичних відходів проводиться у санітарному приміщенні (туалеті), яке перебуває в постійному використанні (*фото 5,6*), що є порушенням вимог розділу 8 Правил, яким встановлюються вимоги до таких приміщень.

11. При вході до медичної частини та у приміщеннях, відповідно до вимог Державних будівельних норм України В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд», не створено умов щодо утримання осіб з інвалідністю та осіб, що належать до маломобільних груп населення. На входах у приміщенні наявні пороги та сходи, які ускладнюють вільне пересування по медичній частині користувачів крісел колісних (відсутні пандуси, поручні, зокрема у туалетах та інші облаштування будівлі).

12. У порушення Правил пожежної безпеки в Україні, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 30.12.2014 № 1417, протипожежна система не облаштована належним чином, у приміщеннях медичної частини відсутня протипожежна сигналізація, що підвищує ризики пожежної небезпеки та загрожує життю ув'язнених у разі виникнення пожежі.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ.

Міністерству юстиції України:

вжити заходів, спрямованих на усунення виявлених у ході реалізації функцій національного превентивного механізму наведених порушень прав людини та недопущення катувань, інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання у діяльності Чернігівської міської медичної частини філії Державної установи «Центру охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» у Чернігівській області;

забезпечити контроль за дотриманням прав людини і громадянина, реалізацію законних прав ув'язнених у діяльності Чернігівської міської медичної

частини філії Державної установи «Центру охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» у Чернігівській області.

Міністерству захисту довкілля та природних ресурсів України та Державній екологічній інспекції України:

з метою негайного припинення реальної загрози життю та здоров'ю громадян, можливого поширенню інфекційних захворювань, порушенням у сфері охорони навколишнього природного середовища, в частині поводження з медичними відходами, у межах повноважень вжити вичерпних заходів реагування з наданням правової оцінки діям посадових осіб Державної установи «Центру охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» та службових осіб ТОВ «НЬЮ ЕКОСВІТ» (код ЄДРПОУ 38629116), про що поінформувати Секретаріат з наданням копій відповідних документів.

Державній установі «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» забезпечити:

облаштування кабінету замісної підтримувальної терапії для лікування осіб з поведінковими розладами внаслідок вживання опіоїдів;

облаштування в медичній частині ізоляторів для осіб хворих на інфекційні захворювання;

облаштування палат для лікування пацієнтів в умовах стаціонару;

доступ до телемедичної мережі для здійснення запитів лікарями на телемедичне консультування та можливість зберігати та отримувати медичним працівникам інформацію про проведені обстеження пацієнтів;

заміну електродів до автоматичного зовнішнього дефібрилятора;

належне ведення медичної документації, зокрема, медичної карти амбулаторного хворого (форма 025/о) та ознайомлення ув'язнених з добровільними згодами на обстеження та лікування;

доступність медичної частини для вільного пересування маломобільних груп населення;

забезпечити проведення профілактичних оглядів для жінок, які перебувають в установі з урахуванням забезпечення конфіденційності;

забезпечити додержання права ув'язнених осіб на таємницю про стан здоров'я під час проведення медичних оглядів;

забезпечити дотримання правил зберігання та проведення контролю якості лікарських засобів;

забезпечити медичну частину лікарськими засобами та виробами медичного призначення відповідно до потреби;

забезпечити дотримання правил пожежної безпеки на території медичної частини.

Додаток: фото до звіту.

Керівник групи НПМ

Начальник відділу реалізації національного превентивного механізму у сфері охорони здоров'я Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини

Руслан МОРОЗОВ

Фото до звіту

Фото 1

Φοτο 2

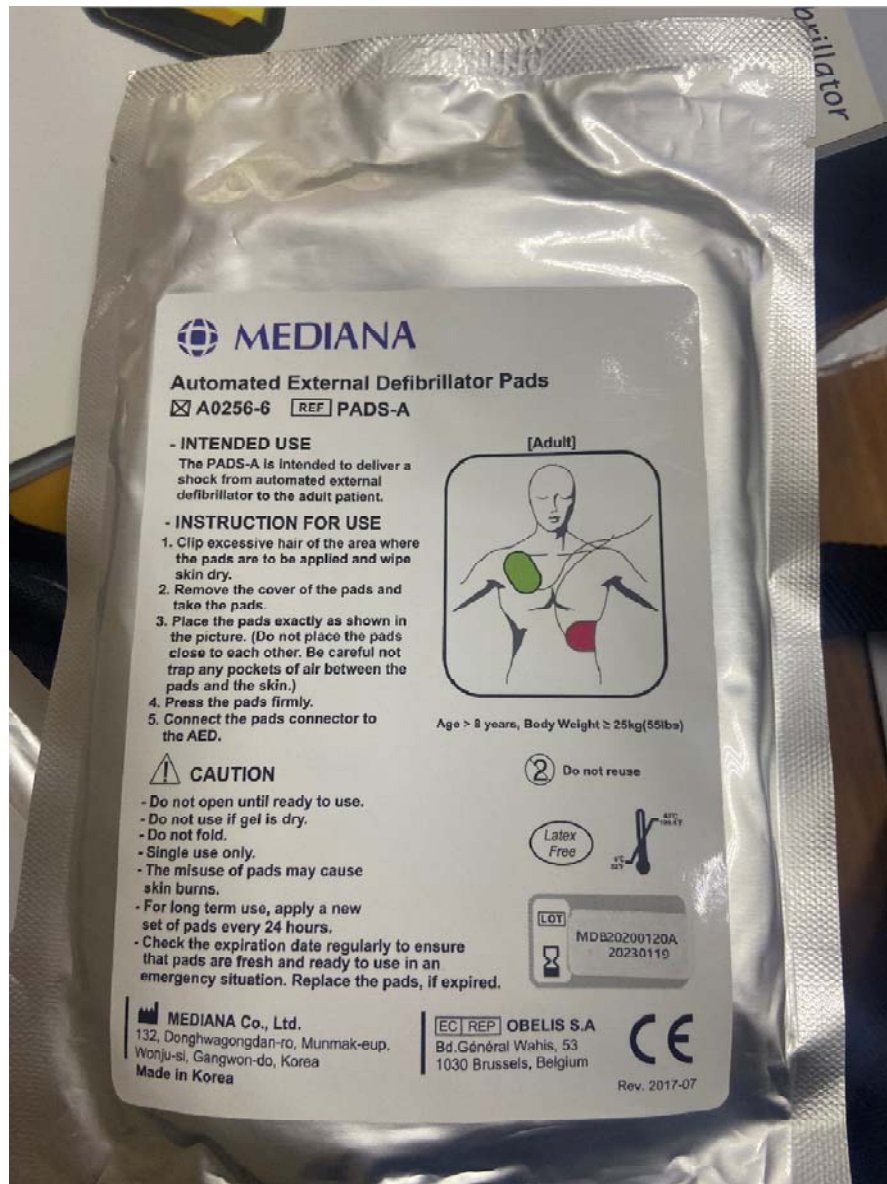

Фото 3

Φοτο 4

Фото 5

Фото 6

